

LBRIS

We know
books

RĂZVAN
IONESCU

CE
MULT
V-AM
IUBIT...

Amintiri ❶

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV, 2022

CUPRINS

<i>Cuvântul autorului</i>	9
ÎNGERUL DIN FEREASTRĂ	13
MEȘTERU'	25
PARADISUL PIERDUT AL INOCENȚEI DINTR-O PAGINĂ ALBĂ.....	50
TĂCERILE LUI DAN NUȚU	71
PERLA DIN MAREA OCHILOR EI.....	86
SCHUMI sau A DOUA CĂDERE ÎN TIMP	103
PLICUL DOAMNEI CONSTANTINA.....	124
ARIEL – UN SPIRIT	142
TOAMNA LUI LANCELOT.....	163
OCHIUL MAGIC DINTR-O CUTIE DE LEMN.....	174
ESOP ÎMI DĂDEA BOMBOANE	191
ANONIMII sau CEI FĂRĂ DE CARE NU SE POATE	205
REPLICI, BÂLBE, POANTE, HAZ	222
ȘAPTE MOTIVE SĂ NU PIERZI VREODATĂ PLOAIA	233

LUMINÂNDE DINTR-O PRIMĂVARĂ NINSĂ

I.	255
II.	271
III.	292
PRIETENUL.....	317
BĂRBATUL, OCHII ȘI MÂINILE	333
JURNALUL ȘI TRAIȘTA DE CĂLĂTORIE	345
AMINTIRI DIN POVESTEA UNEI ȚĂRI CARE ȘI-A PIERDUT REGELE	355

ÎNGERUL DIN FEREAȘTRĂ

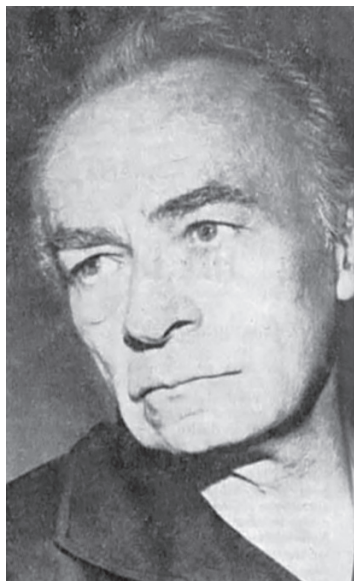
„*Oisive jeunesse
A tout asservie
Par délicatesse
J'ai perdu ma vie*”
ARTHUR RIMBAUD

Un înger s-a înălțat din codrii Ardenilor lăsându-l pe fratele său, Jaques, să-și poarte mai departe *melancholia* pe sub catedrale de cer, dimpreună cu aștrii și semnele lor. A iubit această lume pentru care a ars în solitudine și austeritate. Și poate că din această pricină uneori își abate plutirea undeva, vis-à-vis de Biserica Armenească, poposind la pervazul unei odăi sărăcăcioase de la canatul al doilea al fostei case Orghidan. În stânga arcadei de intrare, numărul casei se poate vedea și astăzi: 52. Odaia lui putea fi la fel de bine și chilia unui călugăr. Și poate că la urma urmei asta și era. În fond, nu se spune despre monahi că sunt îngeri în trup? Un pat acoperit cu o pătură veche, o masă, un scaun și un dulap cu trei-patru costume de haine bleumarin, toate la fel, două pardesie de aceeași culoare bleumarin, câteva cămăși albe cu manșete și guler răsfrânt hamletian, iar pe perete un ciob de oglindă în care puteai să observi stranii frânturi din încăpere. Atât. Doar dinspre sobă, mereu, o aromă tare și îmbietoare de cafea.

„Lăsați-mă, vă implor, să călătoresc în jurul odăii mele, în misterioasa mea odaie” – spunea. „Iubesc prea mult incognoscibilul, cauza cauzei...”

Dacă aş vedea Sena sau Luvorul sau Tamisa, aş fi pierdut. Ar însemna că trăiesc într-un univers despuiat, gol ca o nucă fără miez.”

Mereu străpuns de „un dor fără sațiu”, mereu socotindu-se sărac și nevrednic a scrie și a rosti cuvântul românesc – nepieritorul arbore – mereu trecător prin ținuturile Artei, fascinat de această *frumusețe străină* ce-i rănise inima, îngerul de pe pervaz s-a lăsat înadins copleșit de măreția edificiilor cărora le-a fost slujitor: Poezia și Teatrul – locuri ale întâlnirii cu Dumnezeu. Exilat pe un podium, prins în plasa de lumină a reflectoarelor, învăluit într-o atmosferă prielnică, despuiat de amintirea humei, îngerul se apropia cu fiecare plăsmuire de cer. Scena devenea o fereastră prin care se călătorea dincolo, iar alături de el, jocul celui mai de jos histrion dobânda o fărâcă din paradis. Retras din timpul său într-un exil benevol, într-un noian de plutiri, îngerul n-a fost absolvit de privilegiul zilnic al durerii. Au existat și arii celebre. Astfel, Camil Petrescu, ilustru director al Teatrului Național, propunea la un moment dat sentențios „*eliminarea actorului Botta pentru lipsă totală de sensibilitate și inteligență scenică*”, iar Victor Ion Popa se întreba la rândul-i „*ce caută pe scenă actorul Emil Botta*”. La ceas vespéral, un alt monstru (sacru) – vai! – își lustruia public și antum eminența ubicuă și straniu amnezică, evocând *iubirea* ca temelie a propriei sale longevități senile. Numai că, printre nenumăratele sale *iubiri*, s-a aflat și scoaterea la pensie a îngerului ce slujise cu atâta impardonabilă stângăcie teatrul. Inteligența și rafinementul altora jenează. E preferabilă unicitatea suveranului. Ori Mozart, ori Salieri. Când reaua credință vizitează minți ilustre, prostia capătă

irizări de vitraliu. Doar că El, îngerul, n-a răspuns nicicând loviturilor. E privilegiul îngerilor. Acelora foarte generoși care i-au oferit ura, o ură cordială desigur, le-a înapoiat doar o celestă tăcere.

...Era foarte frig în noaptea aceea. Aveam, cred, vreo 15 ani. M-am sprijinit ușor de perete și am așteptat. Nu prea știam ce-o să-i spun, când va apărea. Era poate a zecea oară când îl așteptam, dar nu eram în stare să recunosc asta față de mine însumi, ca de la sinceritate la sinceritate. Într-un târziu m-am hotărât să plec – ce conta pentru sufletul lui, umila mea așteptare?

„— *De ce staaai aiici de fiecarrre daată, de ce nu încerrrci să intrri?*” – a răsunit cu r-uri apăsate, întrebarea adresată unei palori încremenite de uimire. Un nod mi s-a pus în gât și-am îngâimat ceva de dincolo de rușine, bătăindu-mă, ceva care parcă începea cu „maestre” și sfârșea lamentabil în inutile mulțumiri. Sincer să fiu, de fapt nu știu dacă am reușit să vorbesc. M-a privit îndelung – sau poate că doar așa mi s-a părut mie – cu ochii lui atât, dar atât de albaștri, atins de vântul „Măriei Sale Tristețe”. Am lăsat privirea în pământ. Mi-a prins ușor bărbia și aproape că mi-a șoptit:

„— *Te mistuiee, sărmane, te mistuiee, nu-i așa?*” Nu știu decât că am fugit, habar n-am dacă au fost zile sau ani... Blândețea lui însă m-a căutat, iertându-mi fuga, absolvindu-mă de mica lașitate.

Așa m-a găsit *Domnul Amărăciune*, la vârsta când aveam nevoie mai mult decât oricând de un „maestru”. În curgerea timpului am aflat apoi, desigur, și alții. Însă numai lui Emil Botta îi crescuseră aripi de înger. Rătăcit și câteodată captiv în ograda obrăznicilor noastre pământene, părea asemenea îngerului aterizat în ograda plină de orătănii, din povestirea lui Marquez. Nu-mi amintesc să fi văzut în chilia lui mai mult de o carte. Cea pe care o citea atunci. Apoi locul ei era luat de o alta. Dacă le cumpăra, le dădea mai departe altora. Cel mai adesea împrumuta de pe la biblioteci. Îi datorez primul meu permis de intrare într-o bibliotecă publică (Biblioteca „Mihail Sadoveanu” din proximitatea Pieței Amzei unde periodic aveau loc splen-

dide recitaluri de poezie). El m-a învățat să caut în sertărașele-fișier de la bibliotecă, cotele numerotate ale cărților pe care le doream și îmi ordona pe nesimțite lecturile (mai cu seamă în ceea ce privește poezia), în arabescuri și premeditate volute savante, strategii doar de el știute. Așa i-am aflat încă din primii ani ai adolescenței pe Vladimir Holan, Vicente Alexandre și Eugenio Montale. Mi-a vorbit mereu cu răbdare și blândețe. Alteori mă invita la confesiuni. Părea să mă asculte, cuminte, ca un școlar, cu picioarele apropiate și palmele băgate între genunchi, încercând să priceapă ceva din lumea din care, de fapt, se pregătea să plece. Poveștile lui erau ale unui mag. Am călătorit printre rafturile memoriei îngerului – un palimpsest de argint. *Am descoperit atunci două ținuturi de taină prin care se cuvine a păși mereu cu capul plecat: Poezia și Teatrul. Copleșit de măreția acestor ținuturi, am rămas și astăzi, la fel ca și atunci, un trecător înmărmurit de dor.* Alături de el, un

În timpul înregistrărilor la „Cocoșatul de la Notre Dame”, alături de Alexandru Critico (1956)

Demiurg, *am visat oameni cu masca lor sfâșietoare încremenită în bucurie, încremenită în durere.* L-am văzut de mai mult ori în Ion din „Năpasta”, l-am văzut recitând poezie ca NIMENI ALTCINEVA pe această lume. L-am ascultat în înregistrări radiofonice alături de alți uriași. Să faci la teatrul radiofonic un rol aproape fără replici, doar din sonorități disparate, onomatopee stranii și murmure, reprezintă o performanță unică pe care numai el, Emil Botta, a putut-o împlini tulburător cu Quasimodo din „Cocoșatul de la Notre Dame”.

Aparițiile sale în filme, oricât de scurte ar fi fost, rămân pe veci scrijelite pe retina sufletului. Dintre toate, cel al Profesorului Paveliu din „Reconstituirea” lui Lucian Pintilie rămâne și astăzi, peste decenii de istorie, portretul princeps al intelectualului demn în suferința sa perpetuă, umilit și batjocorit de regimul totalitar cinic și neiertător. „Orientaaal, creemă de mandariiiineee” – cuvintele repetate, deopotrivă maladiv și obsesiv-salvator, în bodega de la margine de oraș de către profesorul Paveliu-Botta, căruia Puterea îi răpise în varii forme flica și soția, au rămas în istoria cinematografului autohton sfredelitoare mărturie vii, ale efectelor terorii și crimei, alături de gestul sfidător al personajului său – oferirea simbolică a mâinilor laolaltă, pentru a i se pune cătușele, către procurorul, jucat și el magistral de George Constantin.

Într-una dintre revistele „Teatrul” ale anului 1970, Crin Teodorescu, regizorul pe care l-am evocat la începutul acestor pagini scria așa despre Emil Botta: „Dincolo de replici, presimțeați în el ceva foarte important și valoros, care e în primejdie să se distrugă: avea liniștea înspăi-

*mântătoare, prevestitoare, a catastrofelor. Și astfel îți inocula sentimentul tragicului care nu se putea constitui dacă nu e precedat de intuiția valorii ce urmează a fi încovoiată. Un proces similar am trăit în legătură cu prezența lui în „Unchiul Vania”. Astrov – în persoana lui Emil Botta – era spectacolul tragic al unor forțe sufletești de o orbitoare frumusețe, care se iroșesc înjosite în lumea în care el trăia. Toate făptura lui Astrov-Botta ne comunica sentimentul a ceva înalt și nobil, care se degradează, care e terfelit în meschinăria triumfătoare a mediocrității. [...]. Într-o lume goală, clădită pe **absență**, apariția eroilor înfățișați de Botta aduce **Prezența**; apariția lor avea darul de a acredita, de a depune mărturie că, totuși, chiar în acest univers vid, valoarea a existat, există.”* Era anul 1970 și comunismul mai îmbrăca doar uneori veșminte de catifea, dar cel mai adesea, radical și vigilent, pune botniță când „Reconstituirea” ori „Revizorul” bunăoară, așezau lumii, după cuvintele lui Shakespeare, oglinda în față.

Alambicat de simplu și simplu de delicat, alambicat de rafinat și simplu de elegant, șfichiuitor uneori, dincolo de sumbrele prevestiri evocate mai adineaori, pe care vocea și chipul său poposite vremelnic dintr-o altă lume le dăruiau pământenilor, Emil Botta era de un umor special și mai cu seamă devastator. În anii '70, Sala de concerte a Radio-ului organiza în fiecare seară de luni (pe atunci ziua liberă a actorilor) recitaluri de poezie și muzică dedicate unor poeți ori teme ale literaturii autohtone și universale. Cred că seara cu pricina era dedicată poeziei eminesciene. Alături de alți actori ale căror voci aduc, fie și numai în amintire, rezonanțe de catedrală, autorul „*Întunecatului april*” recita „*O, mamă*”. În dimineața premergătoare spectacolului de seară, actorii veneau unul câte unul și stabileau locul intrărilor și microfonul la care recitau. Apoi într-o concomitentă probă de lumini spuneau mai mult sau mai puțin formal versurile. Repetiția intrată de mult în rutină, era supravegheată de un regizor care, în cazul de față, zăcea răsturnat în penumbra unui rând din mijlocul sălii, avariat destul de serios de ciocnirile crâncene avute peste noapte cu pe cât de multe, pe atât de incerte, licori. Din decență nu-i voi da numele real spre a nu-i întuneca postumitatea. O să-i spunem Cutăreanu. Emil Botta a

pășit pe scenă cu sficiunea-i cunoscută tuturor și pasu-i plutind-alunecând, parcă de teamă să nu rănească scândura scenei, spațiul pe care el îl socotea sacru, și a început să recite la aceeași intensitate ca și când sala ar fi fost arhiplină, cu vocea și gesturile sale speciale, într-un fel de incantație-bocet, lamento cutremurător ce despica spațiul aflat între cer și pământ. Într-o secundă de pauză s-a auzit din întunericul sălii glasul avariataului Cutăreanu:

„— *Haide domnu' Botta, zi-o dom'le mai normal, lasă... chestiile astea!*”

Cred că niciodată tăcerea nu a fost mai asurzitoare ca în acea zi de iunie. Încremenit de oroarea râgâielii de cavernă ce se năpustise tam-nesam asupra sa, lui Botta i-a trebuit o eternitate să pogoare din tărie. A făcut-o uluit, rănit, ultragiat. Când a aterizat, n-a mai zăbovit nici măcar o clipă și s-a năpustit vijelios asupra uneia din ieșirile ce duceau în holul de la parter care avea legătură directă cu birourile redacției Teatrului Radiofonic. Acolo a fost găsit, răsfrânt, ca și gulerul cămășilor sale, peste pervazul unei ferestre, fumând cu patimă și privind în golul de sub el, pierdut și suferind.

„— *Ce s-a-ntâmpat, domnule Botta?*” l-a întrebat un tânăr actor ce asistase la agresiune.

A răspuns, lungind interminabil vocalele, apăsând „r”-ul cu încrâncenare și lăsând propoziția într-o suspensie infinită:

„— *Eeeiii, doomnu' Cutărrreaaanuu.*”

„— *Da' ce-i cu domnu' Cutăreanu?*” – a continuat să-l stârnească tânărul actor, amplificând dramatismul situației.

„— *Doomnu' Cutărrreaaanuu.*”

„— *Da' ce-i cu domnu' Cutăreanu?*”

Și tot așa preț de câteva minute, într-un crescendo infernal și sacadat de cor antic ce dădea ascultătorului senzația că tragedia nu se va sfârși niciodată... sau că, în orice caz, ne îndreptăm către un final apoteotic. Și el a venit pe neașteptate, atunci când tânărul actor, aed de serviciu, l-a întrebat pe culmile disperării a zecea oară, „Da' ce-i cu

domnu' Cutăreanu?" la care Botta, scufundat în abisurile nefericirii sale a răspuns:

„— *Doomnu' Cutărrreaaanuu. Gălăgiiiaa aasta-n pantalooni!*”

Ne-am cocoșat de răs, care mai de care pitindu-ne după mese, scaune, rafturi și birouri în vreme ce pe chipul marelui actor începuse să-și facă loc, peste candoarea ultragiată, o complicitate discretă și măsurată cu valul de râsete înfundate, semn că era de-ajuns, mârslănia și țopârlănia fuseseră țintuite acolo, în nimicul lor și nu meritau nici o picătură de atenție în plus. Râsu'-plânsu' se sfârșise.

Un turneu al Teatrului Național la Sofia avea să prilejuiască o altă scintilație de umor teribil și „fără sațiu” din partea celui căruia conducerea Teatrului Național de atunci îi oferise o apariție de doar câteva minute într-un nou rol de profesor, în acel turneu al unei piese „pe linie”, „*Un fluture pe lampă*”. Eroina principală, nu a piesei, ci a întâmplării, era o încă tânără pe atunci actriță ce-și purta nurea cu oarecare trufie. Nici ei, nu-i vom da numele real. Îi vom da unul convențional. Să zicem, Ioana. Turneele teatrelor erau puține pe atunci și fiecare destinație internațională era și un prilej de inițiere în micul comerț, chiar și în cazul nostru dintre două prăfuite capitale ale blocului socialist, Sofia și București. Tranzacțiile începuseră să se înfripeze, la mare căutare fiind produsele de pielărie ale vecinilor noștri de la sud de Dunăre. Încă de la sosire toată lumea remarcase în vitrina magazinului hotelului unde erau cazați, un atrăgător *deux-pièce* din piele neagră, al cărui preț (300 de leva) descuraja definitiv diurna bieților actori de pe malul Dâmboviței. După doar o zi, însă, surpriză! La masa unde întreaga distribuție lua dejunul, Ioana a apărut îmbrăcată cu de-acum cunoscutul *deux-pièce*, mulat obraznic pe trup, subliniindu-i cu asupra de măsură calitățile și detaliile. Din capul mesei, Maestrul, Directorul Teatrului Național, aruncându-și vorbele pe nas și apoi cu un tic caracteristic mormăind ceva neinteligibil în barbă, i-a elogiat Ioanei, cu ironia-i cunoscută, achiziția ce o punea atât de bine în valoare.

„— *Vai, Ioana, ce bine îți stă! Ești minunată. Ce splendoare...mmm*”.

„— *Nu-i așa Maestre?! Și eu zic la fel! Îmi vine perfect*” – gânduri preopinenta învârtindu-se în jurul mesei, aplecându-se din când în când și arcuindu-și impertinent bustul după o măslină înfiptă într-o feliuță de cașcaval. Apoi s-a făcut nevăzută, în căutarea unor noi oportunități din țara vecină și prietenă, ce devenise pentru ea, peste noapte, Țara Făgăduinței. În urma ei, vreme de câteva minute lungi, s-a așternut o tăcere apăsătoare, tulburată când și când de clinchetul rece al tacâmurilor, ori rezonanța paharelor atinse din întâmplare. Atât. Nimeni, dar absolut nimeni, nu mai avea nimic de zis. Ziua părea definitiv compromisă pentru fiecare, laolaltă cu deux-piece-ul din piele neagră ce se făcuse din toate punctele de vedere nevăzut, lăsând printre comeseni șuvoaie de melancolie piezișă. Într-un târziu, dintr-un capăt de masă, unde modest și cu mișcări delicate de laborator decojea un măr, Emil Botta a început ceva, ce în prima clipa a semănat cu un început de monolog shakespearian:

„— *De faaapt, dacăăă măăă gândeesc biiineeee, Ioanaaaaa... Ioanaaaaa esteeee, esteee... Pooodul Priteniei.*”

Ce a urmat, credeți-mă, nu poate fi descris în vreo limbă vorbită! Dragul de Emil Botta așezase iarăși morala fabulei pentru toată lumea și pentru fiecare în parte, cufundându-se apoi în tăcerile lui adânci din care te priveau, dacă te priveau, doi ochi albaștrii mai adânci decât tăcerile proprietarului lor.

Îmi amintesc că într-unul din rarele sale interviuri a mărturisit că și-ar fi dorit să joace rolul unui fir de iarbă. El, un fir de iarbă, el care atunci când trecea pe străzile aglomerate din centrul orașului, mereu cu capul înclinat spre stânga și gulerul alb și generos răsfrânt peste același impecabil costum sau pardesiu bleumarin închis, se făcea gol în jurul lui. Era un halou care îl însoțea pretutindeni, un halou ce se lăsa spintecat doar de balansul generos și nefiresc al servietei negre

din mâna dreaptă, întotdeauna, dar absolut întotdeauna, în contra-timp flagrant cu mersul.

La ceasul când mă pregăteam de prima mea călătorie pe scena unui teatru de-adevăratelea, îngerul meu a plecat într-o altă călătorie. Ultimele lui cuvinte adresate medicului de la Spitalul „Alexandru Sahia” au fost de o absolută și cutremurătoare sinceritate: „Mă siiimt fooaarrte biineee...”. L-au petrecut câțiva. Era miez de vară și aripile-i albe atârnavu asemenea pleoapelor celor care l-au iubit și s-au lăsat atinse de el. De-atunci, la fiecare ceas de seară, când gongul vestea iminenta întâlnire cu Poezia și Teatrul – căci cu majuscule se cuvine a fi scris „cuvântul teribil”, m-am simțit mereu pierdut și înfricoșat, cu totul și cu totul trist. Mă gândeam mereu la îngerul meu, doctor în știința *melancholiei* – ars magna – aceea care ne face să știm că suntem, și mai ales cum suntem pieritori, după spusele lui Alexandru Paleologu. El, îngerul meu și Domnul Amărăciune. Poezia cu care am reușit să intru la Institutul de Teatru și apoi peste câțiva ani, la Teatrul Bulandra:

*Printre oglinzi, la ora cinci, am să cobor,
în haine negre, cu ochii stinși, zâmbind ușor.*

*E gata ceaiul? Toți au venit? Totul e gata?
Cu o maramă acoperă iute groapa, lopata.*

*Dansați în cete un joc galant, cântați, lăute,
arcușuri seci, viori pustii, de ce stați mute?*

*Dar te întreb, iubitul meu, ce ai la frunte?
Amărăciune m-a luat de mână și m-a condus peste o punte.
Dar te observ, iubitul meu, ce palid ești.*

Amărăciune, urând viața, mi-a spus în șoaptă:

„Să te ferești...”

*Dă-mi pălăria, bastonul, masca, dă-mi și mănușile,
 e cam târziu și de-am să plec, cerniți oglinzile, închideți ușile.*

M-așteaptă afară, sub steaua rară, un echipaj...

*Noaptea se umflă, clopoței-i și scutură și uite cum flutură
 argintiul penaj.¹*

O vreme, ce-i drept, am plutit. Dar mi-a lipsit catargul. Înainte de fiecare naufragiu mă mângâiam ca și astăzi, doar cu adierea vântului dinspre răsărit și-a unei șoapte de noroc dinspre uitata „Corabie cu Ratați”. „Iubirea mă apără,/ de aceea port/ fruntea sus în exil printre oameni./ Când ziua decade și când, spre apus,/ Cumpăna liniștită se-nclină,/ o, atunci, de sus,/ primesc o tristețe senină./ Ochii mei în extaz rătăcesc/ spre adâncul fântânii unde stelele scapără./ O, de al stelelor dor mă topesc/ și m-aș duce la ele,/ dar Iubirea mă apără”.

Emil Botta recitând din lirica eminesciană la Rotonda Scriitorilor din Grădina Cișmigiu

„Corabia cu Ratați” – un grup de tineri intelectuali de altădată, între care Emil Botta laolaltă cu Emil Cioran, Eugen Ionescu, Horia Stamatu, la adăpostul unui motto din versurile lui Arthur Rimbaud,

1. Emil Botta – *Domnul Amărăciune*

pe care le-am evocat la începutul acestui text, sfidau prin scrisul și atitudinea lor semidoctismul, morga, fanfaronada, snobismul, hipertrofiile de vanitate. „Când treceam pe lângă Capșa întorceam în mod demonstrativ capul. Fiindcă acolo puțea a cabotinism” – spuneau ei.

Cât aș fi vrut ca măcar acum, la vreme târzie, să-mi pot răscumpăra lașitatea și neputința de odinioară...de atunci pe când aveam doar 15 ani. Aș fi vrut să pot să mai joc măcar rolul unui fir de iarbă, pe care vântul și cuvântul să-l poarte prin dreptul ferestrei cu înger din preajma Bisericii Armenești! Dar îl voi juca! Sigur îl voi juca! Mă prind pe orice, că îl voi juca! Măcar că ATUNCI, va încolți din mine!

Pe lângă iubirea și plutirea lui Emil Botta însă, hoinărelile prin ținuturile peticite ale teatrului de azi, periodic aureolate festiv în smoking și rochii lungi, n-ar putea fi asemuite nici măcar cu un five o'clock la Arnoteni...

Ce mult te-am iubit!

Cel de om, aolesea
pare ai doarme.
Dumnezeu pare ai doarme,
el și retras din
lorie. « spus cinema, și
asistăm la sfârșitul
rîmă al diabolului »

Fragment dintr-o dedicație pe care Emil Botta a scris-o la lansarea volumului său de poezii, intitulat „Versuri”, (1971)